

door de betrokken staatscommissie gehuldigde uitgangspunt: zelfstandige verdediging, werd prijsgegeven.¹

De nieuwe commissie¹ stelde voor, de actie ter vertraging van het doordringen van een vijand in de archipel in de eerste plaats aan onderzeeboten toe te vertrouwen waarvan er voor Indië 18 gebouwd moesten worden; die onderzeeboten zouden dan een dekking moeten hebben van één of twee nieuwe kruisers (de 'Java', de 'Sumatra' en de 'Celebes' waren in aanbouw), 6 torpedootjagers en 98 watervliegtuigen. De commissie meende voorts dat een goed gebruik moest worden gemaakt van zee-mijnen – daartoe moest Indië de beschikking krijgen over nog eens twee onderzeeboten die niet met torpedolanceerbuizen zouden worden uitgerust maar met installaties tot het leggen van mijnen. Tenslotte adviseerde de commissie, de hoofdmacht van de vloot in Indische wateren te stationeren in Tandjong Priok – daar, vlak bij het regeringscentrum Batavia, zou dan een nieuwe vlootbasis gebouwd moeten worden.

De plannen van de commissie, door het eerste kabinet-Ruys de Beerenbrouck overgenomen, werden in Indië gunstig beoordeeld door de door gouverneur-generaal van Limburg Stirum ingestelde Indische Defensiecommissie en door de Volksraad goedgekeurd; vervolgens werden zij aan de Staten-Generaal voorgelegd in een wetsvoorstel waaruit bleek dat het kabinet de kosten over twaalf jaar wilde uitsmeren. Er rees in Nederland een storm van protesten: wijdverbreid was er de verwachting dat de in '19 opgerichte Volkenbond het uitbreken van nieuwe grote oorlogen zou kunnen voorkomen, bovendien hadden (zoals in hoofdstuk 8 vermeld) alle grote mogendheden, Japan inbegrepen, na hun conferentie te Washington Nederland het bezit van Indië gewaarborgd, en tenslotte werd, gezien het feit dat de Duitse onderzeeboten in de Eerste Wereldoorlog geen beslissende successen hadden behaald tegen de Geallieerde oorlogsbodems en convooien, door sommigen betwijfeld of de primaire verdedigingsrol in Indië wel terecht aan het onderzeebootwapen was toevertrouwd. Het eerste kabinet-Ruys de Beerenbrouck trok het wetsvoorstel in. In '23 legde het tweede kabinet-Ruys een nieuwe, opnieuw door een commissie voorbereide, Vlootwet aan de Kamers voor: nu wilde de regering in zes jaar de helft bouwen van wat zij een jaar tevoren

¹ Wij ontleen een deel van de nu volgende gegevens aan de studies van prof. dr. G. Teitler: 'Het Knil en de Vlootwetten. Toedracht en uitwerking van de defensiegrondslagen van 1927' en 'De Indische defensie en de bezuinigingen, 1930-1935.' De eerste studie is in 1981 gepubliceerd door de Sectie Militaire Geschiedenis van de Landmachtstaf, de tweede door het Koninklijk Instituut voor de Marine.